

Kuntaliiton ajankohtaiskatsaus

KEHTO-foorumi, Pori, 7.6.2024

Paavo Taipale ja Tuulia Innala, Kuntaliitto

Ajankohtaisasioita

- Kuntaliiton norminpurkuhanke
- Vesihuoltolain uudistus
- Jätelain muutokset ja kiertotalouslaki
- Kertakäyttömuovidirektiivin toimeenpanon tilanne
- Tilannekatsaus energiadirektiivien uudistuksen toimeenpanoon
- Verkkoinfrastruktuurin valtakunnallinen sijaintitietopalvelu ja EU:n gigabittiverkkoasetus
- Kuntaliiton uudistetut turvallisuuden ja varautumisen verkkosivut
- Muuta?

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi
Energiatehokkuusdirektiivi
Uusiutuvan energian direktiivi

Uusiutuvan energian direktiivi (RED III)

- voimaan 20.11.2023

- Uusiutuvan energian (UE) osuus nousee 42,5 prosenttiin (Suomi: n. 60 %)
  - nykyään: 32 %; komissio: 40 %; REPowerEU: 45 %; europarlamentti: 45 %
  - rakennukset: viitteellinen 49 % UE-osuus energiasta, lämmitys & jäähdytys: jäsenmaita sitova UE-osuudenkasvutavoite (2025 loppuun: +0,8 %/vuosi, 2026- : +1,1 %/vuosi)
- Metsäbiomassalle vaatimuksia
  - Kestävä bioenergia lasketaan uusiutuvaksi
  - Kaskadikäytön seuraaminen (ei tukea teollisuuden käyttöön kelpaavalle energiapuulle)
  - Kestävyysskriteerit pienemmille laitoksille: nykyinen raja (20 MW) laskee (7,5 MW)
- Uusiutuva energia (UE) liikenteessä
  - Liikenteen kasvihuonekaasupäästöt -14,5 % TAI UE:n osuus 29 %
  - Vety + ns. sähköpolttoaineet: yhteinen 5,5 % tavoite
- Tuotantolaitosten rakentamisen nopeuttaminen
  - kansallisen tuotantopotentialin kartoittaminen
  - UE:n tuotantoon erityisen hyvin sopivat alueet (nopean kehittämisen alueet)
  - UE-luvituksen enimmäiskestoja (nopean kehittämisen alueet + niiden luvitus!)

Energiatehokkuusdirektiivin EED päivitys - voimaan 10.10.2023

1. Energian loppukäyttö: -9 % (REPowerEU: -13 %)
  - **Hyväksytty versio: -11,7 %**
2. Vuotuinen energian loppukäytön säästö 1,5 % (nyt: 0,8 %/vuosi)
  - **Hyväksytty versio: 1,49 % (asteittain 0,8...1,9 % vuosina 2024-2030)**
3. Art. 5: Julkisen sektorin muita korkeampi energiansäästötavoite (1,7 %/vuosi)
  - **Hyväksytty versio: 1,9 %/vuosi (+0,2 %-yksikköä verrattuna komission esitykseen)**
4. Art. 6: Julkisten rakennusten vuotuinen pakkosaneerausvelvoite (3 % kerrosalasta NZEB-rakennuksiksi; yli 250 m² lämmitettävät rakennukset)
  - **Hyväksytty versio: 3 %/vuosi ”julkisten elimien omistamien rakennusten kokonaispinta-alasta”, mutta direktiivi sisältää myös joustoja (vaihtoehtoiset tavat)**

Artiklat 5 ja 6 kunnille keskeisin EED-osio

Artikla 5: Julkisen sektorin energiansäästövelvoite

- 1,9 %/vuosi (en. loppukäyttö)
  - Energiankäytöstä voi poistaa julkisen liikenteen tai puolustusvoimain osan
- Voimaan portaittain koon mukaan
  - 2024-2026: 50 000 as. tai enemmän
  - 2027-2029: lisäksi 5 000 – 50 000 as.
  - 2030-: lisäksi alle 5 000 as.
- Energiansäästölaskennan pohjavuosi (n-2) → v. 2021
  - V. 2021 kulutus kannattaa selvittää jo nyt

Artikla 6: Julkisten rakennusten peruskorjaus

- 3 % rakennusalasta(?) vuosittain peruskorjattava lähes nollaenergia-rakennukseksi, mutta:
  1. Jäsenvaltio voi kustannus-
tehokkuuden ja teknisen
toteutettavuuden mukaan määritellä
rakennukset, joita perus-
korjausvelvoite koskee
  2. Vaihtoehtoiset toimet mukana (ns.
peruskorjauspasseja tehtävä
vähintään 3 %/vuosi -kerrosalan
tahdilla), rakennuskantaluettelo

Artiklojen 5 ja 6 vaatimukset koskevat vain julkisia elimiä (julkinen sektori)

- **hankintaviranomainen** = direktiivin 2014/23/EU 6 artiklan 1 kohdassa, direktiivin 2014/24/EU 2 artiklan 1 kohdan 1 alakohdassa ja direktiivin 2014/25/EU 3 artiklan 1 kohdassa määritellyt hankintaviranomaiset
- **hankintayksikkö** = direktiivin 2014/23/EY 7 artiklan 1 kohdassa ja direktiivin 2014/25/EY 4 artiklan 1 kohdassa määritellyt hankintayksiköt;
- **julkinen elin** = kansallinen, alueellinen tai paikallinen viranomainen ja kyseisten viranomaisten suoraan rahoittamat ja hallinnoimat yksiköt, jotka eivät kuitenkaan ole luonteeltaan teollisia tai kaupallisia
- ”Julkinen elin” ei ole edellä olevasta tulkittuna tytäryhtiö (kiinteistöyhtiö tms.)
  - HUOM! Tulkinta tarkentuu toimeenpanon aikana

Kiinteistöjen hankinta ja vuokraaminen

- EED:n energiatehokkuusvaatimukset

- EED, Art 7. Liite IV, kohta f: *Hankintaviranomaisten ja -yksiköiden on*
  - *”hankittava rakennuksia tai tehtävä uusia vuokrasopimuksia rakennuksista, jotka saavuttavat vähintään lähes nollaenergiatason, rajoittamatta kuitenkaan tämän direktiivin 6 artiklan soveltamista, paitsi jos hankinnan tarkoituksena on*
    - *i) perusparannus tai purkaminen;*
    - *ii) kun on kyse julkisista elimistä, myydä rakennus eteenpäin käyttämättä sitä julkisen elimen omiin tarkoituksiin, tai*
    - *iii) säilyttää rakennus virallisesti suojeltuna osana määrättyä ympäristöä tai sen erityisen arkkitehtonisen tai historiallisen arvon vuoksi.”*
- Huom! Soveltamisala laajempi kuin Artikloissa 5 ja 6

Paikalliset lämmitys- ja jäähdytysuunnitelmat (local heating and cooling plans); EED, artikla 25

- Tullee lakisääteiseksi (“...Member States shall ensure...”) koskemaan minimissään yli 45 000 asukkaan kuntia (vastuutaho: alueelliset ja paikalliset viranomaiset)
  - Alatyöryhmä aloittanut toimintansa alkusyksystä 2023
- Suunnitelman sisältövaatimukset tiivistettynä (artikla 25: kohta 6)
  1. *Energiatehokkuuden (ET) parantamispotentiaalin arviointi (keinoina mm. matalalämpöisen kaukolämmön valmius, tehokas yhteistuotanto [high efficiency cogeneration], hukkalämmöt, uusiutuva energia)*
  2. *Energiatehokkuus ensin –periaatteen noudattaminen*
  3. *Olemassa olevan oleellisen (relevant) energiainfrastruktuurin huomioon ottaminen*
  4. *Energiayhteisöjen ja muiden kuluttajavetoisten (consumer-led) tahojen roolin arviointi*
  5. *Paikallisen rakennuskannan ET-analyysi (kehnoimmat rk.; haavoittuvat taloudet)*
  6. *Rahoituskeinojen arviointi (siirtyminen ei-fossiiliseen lämmitykseen ja jäähdytykseen)*
  7. *Kehityspolku tavoitteiden saavuttamiseksi (sis. seuranta)*
    - *Julkisten elinten (public bodies) rakennusten lämmitys ja jäähdytys*
    - *Arvioitava lähikuntien ja -alueiden suunnitelmien synergiaedut (yhteisinvestoinnit)*

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi (EPBD) – poliittisen sovun ydinasioita

- Uudet julkiset rakennukset päästöttömiä 1.1.2028 alkaen
- Asuinrakennusten keskimääräistä primäärienergiankulutusta **vähennettävä** 16 % v. 2030 ja 20-22 % vuoteen 2035 mennessä
- Ei-asuinrakennusten energiatehokkuutta parannettava tiettyyn tasoon (heikoin 16 % v. 2030 mennessä, heikoin 26 % vuoteen 2033 mennessä)
- Mahdollista vapauttaa kansallisesti kulttuurihistorialliset kohteet ym.
- Rakennuksiin on asennettava aurinkosähköä asteittain vuodesta 2027 alkaen, jos se on teknisesti, taloudellisesti ja toiminnallisesti mahdollista.
- Kestävän liikkuamisen infravelvoitteet tiukentumassa
  - Latauspisteet ja -valmiudet, polkupyöräpysäköinti
- Trilogien sopupaperi (14.12.2023) lähellä EU:n neuvoston kantaa

Energiadirektiivien yhteyksiä rakennusten energiavaatimukseen

EPBD

1. Päästötön rakennus: uudet julkiset rakennukset 1.1.2028- (kaikki: 1.1.2030-)
2. Olemassa olevien rakennusten energiatehokkuusvaatimukset (MEPS)
  - Vapaaehtoinen työkalu jäsenvaltioille
3. Kestävän liikunnan infraaattimuksia ym. (lataus, pp-pysäköinti)

EED

RED III

4. Uusiutuvan energian osuuden minimivaatimus rakennuksissa (2030: 49 %)
5. Lämmitys/jäähdytys: UE-osuuden lisäys
  - → 12/2025: +0,8 %/vuosi; 1/2026 alkaen: +1,1 %/vuosi

EED: Artikla 6

- VE1: peruskorjaus **lähes nolla-energiaraken-nukseksi** TAI päästöttömäksi rakennukseksi
- VE2: vaihtoehtoi-set toimet

RED III = uusiutuvan energian direktiivi, EPBD = rakennusten energiatehokkuusdirektiivi

¹¹EED = energiatehokkuusdirektiivi

FF55-paketin toimeenpano Suomessa – kunnille tärkeää energiadirektiiveissä

1. Uusiutuvan energian direktiivi (RED III)

- Uusiutuvan energian nopean kehityksen alueet (toimeenpano: sijoittamislupa)
- Uusiutuvan energian osuuden vähimmäisvaatimukset rakennuksille
- Kestävyysskriteerien käytön laajennus (alaraja 7,5 MW teho)

2. Energiatehokkuusdirektiivi (EED)

- Art. 5: Julkisen sektorin erillinen energiansäästövelvoite (1,9 %/vuosi)
- Art. 6: Pakkosaneeraus vs. vaihtoehtoiset toimet (KETS-jatkosopimus!), rakennuskantaluettelo (julkisten elinten omistamat ja käyttämät rakennukset)
- Lisäksi: Paikalliset lämmitys- ja jäähdytyssuunnitelmat (Art. 25), hankinnat (Art. 7)

3. Rakennusten energiaterhokkuusdirektiivi (EPBD)

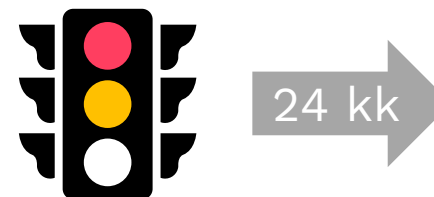
- Art 7: Uudet rakennukset (päästötön rakennus)
- Art 9: Energiaterhokkuutta koskevat vähimmäisvaatimukset (E-luvut ym.)
- Art 12: Kestävän liikkumisen infra (latauspisteet ja putkitukset?)

Mitä seuraavaksi?

Energiadirektiivien kansallinen toimeenpano alkanut

- RED III (voimaan 20.11.2023)
  - Kestävyysskriteerityöryhmä (-> 31.5.2024)
  - Muut työryhmät?
- EED (voimaan 10.10.2023)
  - TEM: työryhmä 1.6.2023 – 31.12.2024
    - artiklojen 5, 6 ja 25 alatyöryhmät (Kuntaliitto mukana)
    - KETSin jatkosopimusneuvottelut
- EPBD (voimaan 2Q/2024)
  - Virallinen hyväksyntä EU:ssa
  - Kansallinen toimeenpano tarkentuu (työryhmät? alatyöryhmät?)

Toimeenpano:

Verkkoinfrastruktuurin valtakunnallinen sijaintitietopalvelu

Tilannekatsaus Traficomin Sijaintitietopalveluun

- Sijaintitietopalvelun käyttöönotto on edelleen viivästynyt, Traficomin kokoama vuodesta 2019 ajoittain kokoontunut asiantuntijaryhmä kokoontuu 16.5.2024
- Sijaintitietojen toimitusvelvoite koskee kuntia mm. ulkovalaistusverkon ja liikenneväylien varusteiden osalta sekä kuntakonserneja hule- ja jätevesiverkostojen, kaukolämpö- ja jäähdytysverkostojen sekä sähköverkkojen osalta
- Traficom päivitti sijaintitietopalvelun käyttöä koskevan määräyksensä M71 29.12.2023 huolimatta verkkotoimijoiden ja Kuntaliiton hyvin kriittisistä lausunnoista liittyen erityisesti palvelun tekniseen toteutustapaan
  - Kuntaliiton lausunto <https://www.kuntaliitto.fi/lausunnot/2023/traficomin-maarays-712023-m-verkkotietojen-toimittamisesta-sijaintitietopalveluun>
  - Määräyksen mukaan verkkojen sijaintitiedot on toimitettava palveluun 31.12.2024 mennessä

Tilannekatsaus Traficomin Sijaintitietopalveluun

- Uutta arviota palvelun operatiivisen käyttöönoton ajankohdasta ei ole annettu
- Keväällä on testattu verkkotietojen toimitusta ja näyttöpalvelurajapintoja testaukseen ilmoittautuneiden verkkotoimijoiden kanssa testiaineistolla, todellisen aineiston testaukset toteutetaan kesällä
- Verkkotietoaineistojen siirron palveluun arvioidaan voivan alkaa syyskuussa
- Verkkotoimijoiden keskuudessa käydyissä keskusteluissa on arvioitu palvelun voivan olla käytössä aikaisintaan kesällä 2025
- Tietoa verkkotietojen siirtoon käytettävistä tiedonsiirtorajapinnoista ja kuvaukset niistä on julkaistu Traficomin verkkosivulla
<https://www.traficom.fi/fi/s/sijaintitietopalvelu/tekninen-dokumentaatio>
- Ajankohtaistietoa palvelusta
<https://www.traficom.fi/fi/s/sijaintitietopalvelu/sijaintitietopalvelu-etusivu>

Kuntaliiton uudistetut turvallisuuden ja varautumisen verkkosivut

www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/turvallisuus-ja-varautuminen

- Miksi kunta varautuu?
- Kokonaisturvallisuus kunnissa
- Varautumista koskeva lainsäädäntö, periaatepäätökset sekä turvallisuuden ajankohtaistatsaukset
- Varautumisen sanasto
- Kunnan varautumista koskeva päätöksenteko
- Kunnan varautumisen yleiset periaatteet
- Kunnan varautumisen johtaminen
- Riskienhallinta ja riskienarviointi
- Miten kunta varautuu?

www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/turvallisuus-ja-varautuminen

- Valmiudet ja kyvyt
- Viestintä häiriötilanteissa
- Tilannekuvan muodostaminen
- Toimintakorttisesimerkkejä
- Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa
- Turvallisuutta koskevien asiakirjojen salassapito
- Paikkatiedot avoimissa rajapinnoissa
- Kyberturvallisuus kunnissa
- Varautuminen opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa

www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/turvallisuus-ja-varautuminen

- Kirjastojen varautuminen
- Kriittisen infrastruktuurin suojaaminen
- Varautumisen ja turvallisuuden yhdyspinnat kunta-hyvinvointialue
- Henkilövaraukset (VAP)
- Turvallisuussuunnittelu - hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen
- Arjen turvallisuus
- Kuntalaisten varautuminen ja resilienssi
- Turvallisuusselvitykset kunnissa
- Varautuminen hankinnoissa

www.kuntaliitto.fi/yhdyskunnat-ja-ymparisto/turvallisuus-ja-varautuminen

- Varautuminen konserniohjeissa
- Varautuminen laajamittaiseen maahantuloon
- Kunnan varautuminen säteilyturvaonnettomuuteen
- Väestön siirtäminen ja majoittaminen - varautuminen pelastustoimintaan, väestönsuojeluun ja evakuointiin
- Miten viestiä varautumisesta kuntalaisille kunnan verkkosivuilla?
- KUJA-arviointimalli
- EU ja varautuminen
- Varautumisesta toisilla verkkosivustoilla
- Turvallinen ja kriisinkestävä kunta -verkosto

Kiitos 😊

www.kuntaliitto.fi
www.kommunforbundet.fi